SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
SVO/ETU

13.11.2017

Lakivaliokunta

SELVITYS SUOMEN YRITTÄJIEN ALOITTEESTA JA SIIHEN LIITTYVÄSTÄ LISÄSELVITYKSESTÄ ILMENEVIIN ALOITTEISIIN

Lakivaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä kirjallista lausuntoa siitä, miten Suomen Yrittäjien (jatkossa SY) vuonna 2015 tekemää aloitetta yrittäjien sosiaaliturvasta on ministeriössä arvioitu ja onko siinä esitetyistä asioista käynnistetty tai tarkoitus käynnistää lainvalmistelua. Pyydettynä selvityksenä sosiaali- ja terveysministeriön sosiaaliturva- ja vakuutusosaston etuusyksikkö esittää seuraavaa.

1. SY on ehdottanut, että yrittäjän pakollisen sosiaalivakuuttamisen alaraja eli pakollisen eläkevakuutuksen alaraja korotetaan tasolle, jolla yrittäjä ei maksa vakuutusmaksuja turhaan.

   SY katsoo aloitteessaan, että yrittäjän ja yrittäjän perheenjäsenen sosiaaliturvastaan maksamien maksujen ja niillä saatavien etuuksien vastaavuus ei ole kaikilta osin kohdallaan ja toteaa, että alle 10 000 euron vakuutustasolla yrittäjä ei saavuta minkäänlaista ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, vaan etuudet jäävät perusturva-etuuksien tasolle.

   Ehdotuksen johdosta todetaan, että ministeriössä on kuluvana vuonna aloitettu yrittäjän eläkevakuutusta (YEL) koskeva valmistelu, jossa selvitetään YEL-vakuuttamiseen liittyviä kehittämistarpeita. Valmistelu tapahtuu epävirallisessa työryhmässä, jossa on mukana Suomen Yrittäjien edustaja. Valmistelun on määrä olla valmis vuoden 2018 loppuun mennessä.

2. SY on ehdottanut, että YEL-yrittäjän omavastuuaika sairauspäivärahassa lyhennetään sairastumispäivään.

   Ehdotuksen johdosta todetaan, että hallituksen esityksellä HE 141/2017 on ehdotettu toteutettavaksi aloitteessa tarkoitettu muutos. Esityksen käsittely eduskunnassa on kesken.

3. SY on ehdottanut, että yrittäjän käsite muutetaan myös työttömyysturvassa vastaamaan yrittäjän eläkelain määritelmää. Vaihtoehtoisesti vähintään perheenjäsenet, jotka eivät omista yrityksestä mitään, poistetaan työttömyysturvassa yrittäjämääritelmän alta.

   Ehdotusta SY perustelee mm. sillä, että yrityksessä työskennelleet yrittäjän perheenjäsenet eivät pääse ansiosidonnaiselle työttömyysetuudelle, koska ovat olleet tietämättään väärinvakuutettuna yrittäjäkassan sijasta palkansaajakassassa.

   Ehdotuksesta todetaan seuraavaa. Työttömyysturvalain yrittäjämääritelmän ero työoikeudelliseen arviointiin tai muuhun sosiaaliturvaan verrattuna johtuu työttömyysturvajärjestelmän yleisistä periaatteista. Työttömyysturva-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

lain mukaisen yrittäjän määritelmän on tarkoitus kattaa henkilöt, jotka voivat vaikuttaa omaan työllistymiseensä tai työttömyyteensä. Yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuvan perheenjäsenen on katsottu tässä suhteessa rinnastuvan ns. omistavaan yrittäjään.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on kartoitettu SY:n aloitteen vaikutuksia. On kuitenkin tässä vaiheessa kuten aiemminkin todettava, että ansiopäivärahan saannissa ajoittain esiintyvät ongelmat, jotka johtuvat siitä, että työttömyysturvajärjestelmässä yrittäjäksi katsottava henkilö on vakuuttanut itsensä työttömyyden varalta palkansaajia vakuuttavassa kassassa, on mahdollista ratkaista myös muuten kuin lainsäädäntöä muuttamalla.

Näitä hyvin ikäviä tilanteita voidaan välittömästi ehkäistä jakamalla oikeaa ja oikea-aikaista tietoa työttömyyskassan jäsenyydestä sekä jäsenyyttä haettaessa että työpaikkaa vaihdettaessa. Juuri tiedon hankkiminen ja saaminen on tärkeä keino edistää yrittäjien ja heidän perheenjäsentensä ansiopäivärahaoikeuden toteutumista. Oikean tiedon saantia on mahdollista edistää toimijoiden välisellä yhteistyöllä, ja työttömyyskassoilla, toivottavasti myös SY:llä, on tässä keskeinen rooli.

4. SY on ehdottanut, että asumistuen myöntämisen perusteeksi otetaan yrittäjän todelliset kuukausitulot.

   SY toteaa aloitteessaan, että asumistuki on luonteeltaan viimesijainen toimeentulotuen muoto, jonka määrään vaikuttavat pääsääntöisesti kaikkien ruokakuntaan kuuluvien säännölliset kuukausitulot. Yrittäjän asumistuki määräytyy kuitenkin YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Koska kyse on viimesijaisesta toimeentulotuesta, tulee asumistuen arvioinnissa huomioida yrittäjän todelliset tulot, ei YEL-työtuloa.

   Ehdotuksesta todetaan seuraavaa. Yleisessä asumistuessa on yrittäjän tulojen arvioinnin pohjana käytetty vuodesta 2008 lähtien YEL- tai MYEL-työtuloa, jos hakijalla sellainen on. Muutoksella helpotettiin asumistukea yrittäjien työtulon selvittämistä.

   YEL- tai MYEL-työtulon käyttö asumistuen määrän arvioinnissa on perusteltua, koska YEL- tai MYEL-työtulon tulisi vakuutusjärjestelmässä vahvistaa mahdollisimman luotettavasti vastaamaan yrittäjän työpanoksen arvoa. Näin meneteltäessä aloitteessa kuvattua ongelmaa, vahvistetun vakuutustulon ja yrittäjän todellisten työtulon eroa, ei muodostu. YEL- ja MYEL-työtulo on myös yleensä Kelan suoraan käytettävissä, jolloin hakijan ei tarvitse sitä erikseen selvittää.

5. Yrittäjien edustuksesta lainvalmistelussa ministeriössä

   SY kertoo aloitteessaan osallistuvansa osittain sosiaaliturvaetuuslainsäädännön valmisteluun sosiaali- ja terveysministeriössä.

   Ehdotuksesta todetaan, että SY:llä on parhaillaankin mahdollisuus osallistua työttömyysturvalainsäädännön valmisteluun ministeriössä.